

ONLINE HANDBOEK LUCHTVAART FCL

Inhoudsopgave

1.	Inleiding en omschrijving van het product	5
1.1.	Wettelijke grondslag	6
1.2.	Bewijzen van bevoegdheid	6
1.2.1.	ATPL	7
1.2.2.	CPL	8
1.2.3.	MPL	8
1.2.4.	PPL	9
1.2.5.	BPL	10
1.2.6.	LAPL	11
1.2.7.	RPL	12
1.2.8.	CPL(FB)	13
1.3.	Bevoegdverklaringen (Klasse en Type en groepen) en instructeurscertificaten	13
1.3.1.	IR(A) en (H)	13
1.3.2.	EIR (Enroute Instrument Rating)	14
1.3.3.	Klasse- en type bevoegdverklaringen	15
1.3.3.1.	Algemeen	15
1.3.3.2.	Vleugelvliegtuigen	16
1.3.3.3.	Vleugelvliegtuigen opleiding ZFTT	16
1.3.3.4.	Helikopters	17
1.3.3.5.	Ballonnen	17
1.3.4.	Instructeurscertificaten	17
1.3.5.	RT (Radiotelefony) en LPE (Language Proficiency)	19
1.3.6.	Nachtvliegen (Night rating)	20
1.3.7.	Stuntvliegen (Aerobatic rating)	20
1.3.8.	Sleepvliegen (Banner/Sailpane Towing rating)	20
1.3.9.	Vliegen in bergachtig gebied (Mountain Rating)	21
1.3.10.	Testvliegen (Flight test rating)	21
2.	Opleiding en examinering in NL of in een andere EU-lidstaat, vrijstellingen.	23
2.1.	Algemeen	23
2.2.	Medische certificaat in NL of andere EU-lidstaat	23
2.3.	Theorie-examens	24
2.3.1.	Theorie-examen in Nederland	24
2.3.2.	Theorie-examen in een ander EU-land	24
2.4.	Vaardigheidstest (Skill test)	24

2.4.1.	Vaardigheidstest in Nederland	24
2.5.	Bekwaamheidsproef (Profcheck)	25
2.6.	Licence transfer van een EU-lidstaat naar Nederland	25
2.7.	Ontheffingen en Validatie	25
2.7.1.	Theorie-examen	25
2.7.2.	Cross crediting (Aanhangsel 8)	25
2.7.3.	Vrijstelling op grond van Third country bewijs van bevoegdheid	26
2.7.4.	Vrijstelling voor houders van een Third country ATPL	26
2.7.5.	Validatie, Conversie en Aanvaarding Bijlage III EU verordening 1178/2011	26
2.7.5.1.	Validatie Bijlage III(A)	26
2.7.5.2.	Conversie Bijlage III(B)	26
2.7.5.3.	Aanvaarding Bijlage III(C)	26
2.7.6.	Ontheffing o.g.v militaire bevoegdheden	27
2.7.6.1.	RNLAF Credit report Fixed wing-CPL(A)IR(A)-ME, PBN or ATPL(A)IR(A)-ME, PBN	27
2.7.6.2.	RNLAF Credit report Jet - PPL(A) or CPL(A) IR(A)-SE	27
2.7.6.3.	RNLAF Credit report Heli - CPL(H) IR(H)-ME, PBN or ATPL(H) IR(H), PBN	27
2.7.6.4.	RNLAF Credit report PC-7- CPL(A)/IR(A)-SE, PBN, FI(A) restricted and Aerobatics	27
3.	Verlenging en hernieuwde afgifte	28
3.1.	Verlenging bevoegdverklaring en certificaat	28
3.1.1.	Klasse- en typebevoegdverklaringen	28
3.1.2.	IR en EIR bevoegdverklaring	28
3.1.3.	Instructeurscertificaten	28
3.1.4.	LPE	29
3.2.	Hernieuwde afgifte bevoegdverklaring en certificaat	29
3.2.1.	Klasse- en typebevoegdverklaringen	29
3.2.2.	IR en EIR bevoegdverklaring	30
3.2.3.	Instructeurscertificaten	31
3.2.4.	LPE	31
4.	Aanvraagproces	32
4.1.	Aanvragen algemeen	32
4.2.	Behandeltermijn	32
4.2.1.	Express Service	32
4.3.	Tarieven	32
4.3.1.	Wettelijke grondslag	32
4.3.2.	Tarievenoverzicht	32
4.4.	Verzendwijze	32
5.	Vereiste documenten	33
5.1.	Paspoort	33

5.2.	Medische verklaring _____	33
5.3.	Theorie examen (buitenland) _____	33
5.4.	ATO of DTO certificaat _____	33
5.5.	Course Completion certificate _____	34
5.6.	Vaardigheidstest/ Proeve van bekwaamheid/ Beoordeling van vakbekwaamheid (Skill test/Proficiency check/Assessment of Competence) _____	34
5.7.	Examinator certificaat/ Brevet van de examiner/instructeur _____	34
5.8.	RT-certificaat _____	34
5.9.	LPE-certificaat _____	35
5.10.	Base check certificaat en ZFTT course completion _____	35
5.11.	Brevet vanuit het derde land _____	35
5.12.	Kopieën van het logboek/origineel logboek _____	35
6.	Begrippen/afkortingenlijst _____	36

1. Inleiding en omschrijving van het product

De bewijzen van bevoegdheid voor luchtvaardenden zijn waardedocumenten, die piloten voorzien van de bevoegdheden waarvoor zij opgeleid zijn. Om te mogen vliegen als piloot moet u in de basis aan twee voorwaarden voldoen namelijk; houder zijn van een bewijs van bevoegdheid met daarin geldige bevoegdverklaringen alsmede houder zijn van een bij dat bewijs van bevoegdheid passend geldig medisch certificaat.

Er zijn diverse soorten bewijzen van bevoegdheid met allen hun verschillende bevoegdheden en mogelijkheden, van recreatieve bewijzen tot bewijzen waarmee u commerciële activiteiten mag uitvoeren zoals het (tegen betaling) vervoeren van personen.

In paragraaf 1.2 Soorten bewijzen van bevoegdheid, zijn alle soorten bewijzen van bevoegdheid beschreven met een korte karakteristiek van het bewijs en de bevoegdheden. Voor meer informatie kies [Bewijzen van bevoegdheid](#)

*Alle links in dit document zijn te openen door de combinatie **Ctrl+linkermuisknop** te kiezen.*

Een bewijs van bevoegdheid wordt afgegeven door Kiwa Register B.V. als u aan een aantal basis voorwaarden voldoet die vooral liggen op het gebied van opleiding en ervaring en die door Kiwa Register B.V. tijdens de beoordeling van uw aanvraag worden getoetst. In grote lijnen wordt een aanvraag gecheckt op de navolgende onderdelen:

- Leeftijd
- Medische geschiktheid
- Opleiding
- Theorie-examen
- Vaardigheidstest
- Ervaring

In paragraaf 2 wordt nader ingegaan op het volgen van een opleiding in Nederland of in een ander EU-land, de examinering alsmede de mogelijke ontheffingen en de diverse vormen van Validatie (gelijkstelling op grond van een niet EU-bewijs van bevoegdheid). Voor meer informatie kies [Opleiding en examinering in NL of in een andere EU-lidstaat, vrijstellingen](#).

In Paragraaf 3 wordt nader ingegaan op het geldig houden van uw bevoegdheden door te voldoen aan de eisen voor verlenging of als deze verlopen zijn de eisen voor hernieuwde afgifte. Voor meer informatie kies [Verlenging en hernieuwde afgifte](#)

In Paragraaf 4 wordt uitleg gegeven hoe een aanvraag bij Kiwa Register B.V. in te dienen. Voor meer informatie kies [Aanvraagproces](#)

Op grond van welke documenten Kiwa Register B.V. de beoordeling van uw aanvraag afhandelt is beschreven in Hoofdstuk 5. Voor meer informatie kies

[Vereiste documenten](#)

In Hoofdstuk 6 is een begrippenlijst opgenomen waarin de afkortingen en de betekenis worden weergegeven. Voor meer informatie kies [Begrippen/afkortingenlijst](#)

1.1. Wettelijke grondslag

De wettelijke grondslag van de afgifte van een bewijs van bevoegdheid, bevoegdverklaring of certificaat door Kiwa Register B.V., die voor deze taak door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat is gemandateerd, ligt sinds 8 april 2013 in Europese regelgeving.

De doelstelling van Verordening (EG) nr. 2018/1139 (de basisverordening¹) is de totstandbrenging en instandhouding van een hoog uniform veiligheidsniveau in de burgerluchtvaart in Europa.

Volgens deze verordening moet de Europese Commissie de nodige uitvoeringsregels vaststellen voor het bepalen van de eisen voor het certificeren van piloten en personen die betrokken zijn bij de opleiding, het beoordelen van piloten op hun vaardigheid en bekwaamheid, voor het afgeven van een verklaring van geschiktheid aan cabinepersoneel en voor de beoordeling van hun medische geschiktheid.

Hiertoe zijn er Europese verordeningen vastgesteld waarin de zogeheten “essentiële” eisen uit de basisverordening verder uitgewerkt en zijn vastgesteld in Deel FCL ook wel Part-FCL² genoemd.

In de Part-FCL wordt per bewijs van bevoegdheid, bevoegdverklaring of certificaat beschreven onder welke voorwaarden dit kan worden afgegeven, aangevuld met AMC en GM (Acceptable Means of Compliance en Guidance Material).

Naast Europese regelgeving is er voor twee bewijzen van bevoegdheid, zie hieronder in de tabel in paragraaf 1.2, nationale regelgeving van toepassing. Voor de afgifte van een RPL(A), RPL(H) en het een CPL(FB) gelden de regels in de Wet Luchtvaart, Besluit bewijzen van bevoegdheid voor de luchtvaart en de Regeling bewijzen van bevoegdheid en bevoegdverklaringen voor luchtvaardenden 2001.

1.2. Bewijzen van bevoegdheid

Er zijn commerciële en recreatieve bewijzen van bevoegdheid. Onderstaand een overzicht van alle soorten bewijzen van bevoegdheid:

Commercieel	Link paragraaf	Recreatief	Link paragraaf
ATPL(A) en ATPL(H) (Aeroplane en Helicopter)	1.2.1	PPL(A) en PPL(H) (Aeroplane en Helicopter)	1.2.4
CPL(A) en CPL(H) (Aeroplane en Helicopter)	1.2.2	LAPL(A) en LAPL(H) (Aeroplane en Helicopter)	1.2.6
MPL (Aeroplane)	1.2.3	RPL(A) en RPL(H) (Aeroplane en Helicopter)**	1.2.7
BPL (Balloon)	1.2.5		
CPL FB (Free Balloon)**	1.2.8		

** gebaseerd op nationale regelgeving

1 VERORDENING (EG) Nr. 2018/1139 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 4 juli 2018

2 VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 3 november 2011

1.2.1. ATPL

Het ATPL(A) (Airline Transport Pilot Licence - Aeroplanes) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u bevoegd bent om op te treden als Pilot in Command (PIC) op luchtvaartuigen betrokken bij commercieel luchtvervoer. Daarnaast bent u bevoegd voor het uitvoeren van de bevoegdheden van een houder van een LAPL, PPL en een CPL.

Om in aanmerking te komen voor een ATPL(A) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 21 jaar zijn;
- houder zijn van een CPL(A) met een IR-ME en MCC (Multi Crew Coordination) of houder zijn van een MPL;
- ervaring kunnen aantonen met een totaal van onder meer 1500 uur vliegervaring;
- een opleiding hebben afgerond aan een Approved Training Organisation (ATO), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- met goed gevolg een theorie-examen voor veertien verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd als PIC op een Multi-Pilot gecertificeerd vleugelvliegtuig om de relevante procedures en manoeuvres uit kunnen voeren met een graad van vakbekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 1.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een ATPL. In subdeel F, sectie 1 van de Part-FCL³ worden algemene eisen vermeld en in sectie 2 specifieke eisen voor de categorie vleugelvliegtuigen ATPL(A).

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel F](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Het ATPL(H) (Airline Transport Pilot Licence - Helicopters) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u bevoegd bent om op te treden als Pilot in Command (PIC) op luchtvaartuigen betrokken bij commercieel luchtvervoer. Daarnaast bent u bevoegd voor het uitvoeren van de bevoegdheden van een houder van een LAPL, PPL en een CPL.

Om in aanmerking te komen voor een ATPL(H) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 21 jaar zijn;
- houder zijn van een CPL(H) met een typebevoegdverklaring voor meerpiloot-gecertificeerde helikopter en MCC (Multi Crew Coordination);
- ervaring kunnen aantonen met een totaal van onder meer 1000 uur vliegervaring;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- met goed gevolg een theorie-examen in veertien verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd op een Multi Pilot gecertificeerde helikopter om de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 1.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een ATPL. In subdeel F, sectie 1 van de Part-FCL worden algemene eisen vermeld en in sectie 3 specifieke eisen voor de categorie Helikopters ATPL(H).

Voor meer informatie kies [Part-FCL subdeel F](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

---

³ VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
van 3 november 2011

1.2.2. CPL

Het CPL (Commercial Pilot Licence) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u bevoegd bent om binnen de luchtvaartcategorie (vleugelvliegtuigen (A) en helikopters (H)) en

- de bevoegdheden uit te voeren van een houder van een PPL en een LAPL;
- op te treden als Pilot in Command (PIC) of tweede bestuurder op een luchtvaartuig betrokken bij vluchtuitvoeringen met uitzondering van commercieel luchtvervoer;
- op te treden als PIC tijdens commercieel vervoer van SP (Single Pilot) geregistreerde luchtvaartuigen;
- op te treden als tweede bestuurder tijdens commercieel vervoer door de lucht, mits voldaan aan de eisen voor recente ervaring (onder meer binnen de 90 voorafgaande dagen 3 starts en landingen uitgevoerd).

Om in aanmerking te komen voor een CPL moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 18 jaar zijn;
- een opleiding met theorieonderwijs en vlieg instructie in overeenstemming met Aanhangsel 3 van Part-FCL hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- met goed gevolg een theorie-examen in dertien verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende klasse en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 1.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een CPL. In subdeel D, sectie 1 van de Part-FCL⁴ worden algemene eisen vermeld en in sectie 2 specifieke eisen voor de categorie vleugelvliegtuigen (A) gericht op houders van een MPL.

Aanhangsel 3 van de Part-FCL beschrijft alle soorten opleidingen in de categorieën vleugelvliegtuigen (A) en Helikopters (H) die kunnen worden gevolgd, allen opleidend voor een CPL. Voor meer informatie wordt u geadviseerd met een ATO (Approved Training Organisation) contact op te nemen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel D](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.2.3. MPL

De MPL (Multi Pilot Licence) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u bevoegd bent om op te treden als tweede bestuurder in een met een tweede bestuurder te bedienen vleugelvliegtuig. De bevoegdheden van de IR(A) van de houder van een MPL zijn beperkt tot vleugelvliegtuigen (MPL) die moeten worden bediend met een tweede bestuurder.

Om in aanmerking te komen voor een MPL moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

---

⁴ VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 3 november 2011

- tenminste 18 jaar zijn;
- een opleiding met theorieonderwijs en vlieg instructie in overeenstemming met Aanhangsel 5 van Part-FCL hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- met goed gevolg een (ATPL(A)) theorie-examen in veertien verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om blijk te geven van de vaardigheid om de relevante procedures en manoeuvres uit te voeren met een graad van vakbekwaamheid die passend is bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 1.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een MPL. In subdeel E van Part-FCL⁵ worden de eisen vermeld. Aanhangsel 5 van de Part-FCL beschrijft de geïntegreerde opleidingscursus voor MPL, welke uitsluitend voor vleugelvliegtuigen (A) kan worden gevolgd. Voor meer informatie wordt u geadviseerd met een ATO (Approved Training Organisation) contact op te nemen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel E](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.2.4. PPL

Het PPL(A) (Private Pilot Licence - Aeroplanes) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u als Pilot in Command (PIC) of als tweede bestuurder kunt vliegen op luchtvaartuigen en Touring Motor Gliders (TMG) tijdens niet commerciële vluchten zonder financiële tegenprestatie.

Om in aanmerking te komen voor een PPL(A) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 17 jaar zijn;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation) die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- tijdens de opleiding tenminste 45 uur vlieg instructie hebben ontvangen in vleugelvliegtuigen of TMG's;
- met goed gevolg een theorie-examen in negen verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende klasse en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 2.

Het PPL(H) (Private Pilot Licence - Helicopters) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u als Pilot in Command (PIC) of als tweede bestuurder kunt vliegen op helikopters tijdens niet commerciële vluchten zonder financiële tegenprestatie.

Om in aanmerking te komen voor een PPL(H) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 17 jaar zijn;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation) die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;

---

⁵ VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 3 november 2011

- tijdens de opleiding tenminste 45 uur vlieg instructie hebben ontvangen in helikopters;
- met goed gevolg een theorie-examen in negen verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende typebevoegdverklaring en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 2.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een PPL. In subdeel C van sectie 1 Part-FCL⁶ worden de algemene eisen vermeld. In sectie 2 worden de specifieke eisen voor de afgifte van een PPL(A) beschreven en in sectie 3 de eisen voor de afgifte van een PPL(H). Voor de opleidingscursus zoals vermeld in sectie 1 wordt u geadviseerd met een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation) contact op te nemen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel C](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO/DTO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO/DTO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO/DTO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.2.5. BPL

Het BPL (Balloon Pilot Licence) is een Europees bewijs van bevoegdheid waarmee u niet commerciële vluchten zonder financiële tegenprestatie kunt uitvoeren als Pilot in Command (PIC) op luchtballonnen. Om in aanmerking te komen voor een BPL moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 16 jaar zijn (niet commerciële vluchtuitvoeringen);
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- tijdens de opleiding tenminste 16 uur vlieg instructie hebben ontvangen in dezelfde klasse/groep ballonnen;
- met goed gevolg een theorie-examen in negen verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende klasse en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 2.
- Voor het behouden van uw bevoegdheid zijn er in de Part-FCL "Eisen inzake recentheid"

Uitbreiding van dit bewijs van bevoegdheid naar commerciële vluchtuitvoering is mogelijk.

- tenminste 18 jaar zijn;
- 50 starts en landingen als PIC in luchtballonnen;
- Bekwaamheidsproef met examinerator.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een BPL. In subdeel C van sectie 1 Part-FCL worden de algemene eisen vermeld. In sectie 6 worden de specifieke eisen voor de afgifte van een BPL beschreven. Voor de opleidingscursus zoals vermeld in sectie 1 wordt u geadviseerd met een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation) contact op te nemen.

---

⁶ VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 3 november 2011

Voor de klassen en groepen van ballonnen die in een BPL kunnen worden opgenomen kies [1.3.3.5](#)
Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel C](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO/DTO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO/DTO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO/DTO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.2.6. LAPL

Het LAPL(A) (Light Aircraft Pilot Licence - Aeroplanes) is een Europees recreatief bewijs van bevoegdheid waarmee u op niet commerciële basis als Pilot in Command (PIC) kunt vliegen op éénmotorige zuigervliegtuigen (Single Engine Piston (SEP) en Touring Motor Gliders (TMG) met een maximale startmassa van < 2000 kg en met maximaal drie (niet betalende) passagiers aan boord van het toestel.

Om in aanmerking te komen voor een LAPL(A) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 17 jaar zijn**;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- tijdens de opleiding tenminste 30 uur vlieg instructie hebben ontvangen in vleugelvliegtuigen (SEP) of TMG's;
- met goed gevolg een theorie-examen in negen verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende klasse (SEP of TMG) en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat voor LAPL.

Het LAPL(H) (Light Aircraft Pilot Licence - Helicopters) is een Europees recreatief bewijs van bevoegdheid waarmee u als Pilot in Command (PIC) op niet commerciële basis kunt vliegen op éénmotorige helikopters met een maximale startmassa van < 2000 kg en met maximaal drie (niet betalenden) passagiers aan boord van het toestel.

Om in aanmerking te komen voor een LAPL(H) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 17 jaar zijn**;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- tijdens de opleiding tenminste 40 uur vlieg instructie hebben ontvangen in helikopters waarvan 35 uur instructie in het type dat gebruikt wordt tijdens de vaardigheidstest;
- met goed gevolg een theorie-examen in negen verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende typebevoegdverklaring en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat voor LAPL.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een LAPL. In subdeel B van sectie 1 Part-FCL⁷ worden de algemene eisen vermeld. In sectie 2 worden de specifieke eisen voor de afgifte van een LAPL(A) beschreven en in sectie 3 de eisen voor

---

⁷ VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
van 3 november 2011

de afgifte van een LAPL(H). Voor de opleidingscursus zoals vermeld in sectie 1 wordt u geadviseerd met een ATO (Approved Training Organisation) of een DTO (Declared Training Organisation) contact op te nemen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel B](#) Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO/DTO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO/DTO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO/DTO](#)

** De leeftijdsgrens voor een LAPL in de categorie (S) (Sailplanes) en (B) (Balloon) is 16 jaar. De uitgifte van deze bewijzen van bevoegdheid wordt verzorgd door de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Voor meer informatie kies: [LAPL\(S\) en LAPL\(B\)](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.2.7. RPL

Het RPL(A) en RPL(H) (Recreational Pilot Licence) is een nationaal bewijs van bevoegdheid waarmee u als Pilot in Command (PIC) tijdens niet commerciële vluchten zonder financiële tegenprestatie kunt vliegen op luchtvaartuigen in de klasse voor RPL(A); MLA (Micro Light Aircraft) en voor RPL(H); MLH – helikopters en MLH-Gyroplanes

Om in aanmerking te komen voor een RPL moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 16 jaar zijn;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een geregistreerde opleidingsinstelling die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- tijdens de opleiding tenminste 30 uur vlieg instructie hebben ontvangen;
- het kennisniveau bezitten dat noodzakelijk is voor de bevoegdheden die de kandidaat als houder van het RPL gaat uitvoeren. Daartoe dient het Part-FCL theorie-examen PPL in de betreffende categorie te worden behaald;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om als PIC op te treden in de betreffende klasse en de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van bekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- beschikken over een medisch certificaat klasse 2.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een RPL. In "De regeling bewijzen van bevoegdheid en bevoegdverklaringen 2001" art. 11 worden de algemene eisen beschreven. Voor de opleidingscursus zoals vermeld in art. 11(a) wordt u geadviseerd met een geregistreerde opleidingsinstelling (RTF) contact op te nemen.

Voor meer informatie kies [Regeling BvB 2001](#) m.b.t. de eisen voor afgifte. In het "Besluit bewijzen van bevoegdheid" (kies voor meer informatie [Besluit BvB](#)) is onder meer de minimum leeftijd bepaald alsmede welke soort medische verklaring u dient te bezitten.

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een opleidingsinstelling van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle Geregistreerde opleidingsinstellingen gepubliceerd. Kies voor meer informatie [Geregistreerde opleidingsinstellingen \(RTF\)](#)

Op 8 april 2018 zijn alle nationale bewijzen van bevoegdheid RPL(A) met klasse bevoegdverklaring SEP en/of TMG, of een RPL(H) daarin de klassebevoegdverklaring SEP en/of SET omgezet naar een EU LAPL zoals eerder in paragraaf 1.2.5. beschreven.

De in deze paragraaf beschreven RPL(A)-MLA en RPL(H)-MLH vallen buiten de EU regelgeving en blijven nationaal geregeld.

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.2.8. CPL(FB)

Een CPL(FB) (Commercial Pilot Licence Free Balloon) geeft de bevoegdheid tegen vergoeding op te treden als bestuurder van een vrije ballon tijdens VFR-vluchten en onder voorwaarden bij nacht. Dit bewijs van bevoegdheid is het nationale bewijs.

Om in aanmerking te komen voor een CPL(FB) moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Tenminste 18 jaar zijn.
- kennis en bedrevenheid algemeen: met goed gevolg de theorie- en praktijkexamens voor een CPL(FB) hebben behaald, waarbij het gehele theorie-examen binnen 18 maanden is afgerond en het praktijkexamen is afgerond binnen 36 maanden vanaf de datum waarop de aanvrager is geslaagd voor het theorie-examen;
- Instructie voor klassebevoegdverklaring heteluchtballon(A): tenminste 12 vluchten hebben uitgevoerd op een vrije ballon van de klasse A, met een FI(FB);
- Praktijkexamen waar de bedrevenheid wordt aangetoond voor het CPL(FB) en de klassebevoegdverklaring.
- Uitbreiding naar andere klassebevoegdverklaringen (B, C en D, Ballonnen met grotere volumes)
- beschikken over een medisch certificaat klasse 2.

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een CPL(FB). In “De regeling bewijzen van bevoegdheid en bevoegdverklaringen 2001” art. 9 worden de algemene eisen beschreven.

Voor meer informatie kies [Regeling BvB 2001](#) m.b.t. de eisen voor afgifte. In het “Besluit bewijzen van bevoegdheid” (kies voor meer informatie [Besluit BvB](#)) is onder meer de minimum leeftijd bepaald alsmede welke soort medische verklaring u dient te bezitten.

Op 8 april 2020 dienen alle nationale CPL(FB) bewijzen van bevoegdheid te zijn geconverteerd naar een EU BPL zoals eerder in paragraaf 1.2.5. beschreven.

De inspectie leefomgeving en transport heeft conversie verslag geschreven waarin staat vermeld onder welke voorwaarden houders van een geldig nationaal CPL(FB) in aanmerking kunnen komen voor conversie naar een EU-BPL.

Kies voor meer informatie: [Conversie CPL\(FB\) naar BPL](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.2](#)

1.3. Bevoegdverklaringen (Klasse en Type en groepen) en instructeurscertificaten

Een bewijs van bevoegdheid zonder daarin opgenomen geldige bevoegdverklaringen is in feite een waardeloos document. In deze paragraaf wordt verder ingegaan op de diverse soorten bevoegdverklaringen en certificaten.

Bevoegdverklaring	Link paragraaf	Bevoegdverklaring	Link paragraaf
IR(A) en (H)	1.3.1	Nachtvliegen (Night rating)	1.3.6
EIR (Enroute Instrument Rating)	1.3.2	Stuntvliegen (Aerobatic rating)	1.3.7
Klasse- en typebevoegdverklaring	1.3.3	Sleepvliegen (Banner/Sailplane Towing rating)	1.3.8
Instructeurscertificaten	1.3.4	Vliegen in bergachtig gebied (Mountain rating)	1.3.9
RT en LPE	1.3.5	Testvliegen (Flight test rating)	1.3.10

1.3.1. IR(A) en (H)

De IR bevoegdverklaring die in een bewijs van bevoegdheid kan worden opgenomen geeft de houder er van de bevoegdheden onder IFR- condities (Instrument Flight Rules) te vliegen in de toepasselijk categorie van luchtvaartuig (Vliegtuigen, Helikopters) en het bestuurt tot een

minimumbeslissingshoogte van 200 voet (60 meter). De bevoegdheden kunnen worden uitgebreid naar een lagere beslissingshoogte in geval de vlieger een meermotorige IR (ME Multi Engine) bezit in een meerpiloot-gecertificeerd luchtvaartuig (MPA Multi Pilot Aircraft).

Om in aanmerking te komen voor een IR moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 17 jaar (als houder van een PPL);
- een opleiding met theorieonderwijs en vlieg instructie in overeenstemming met Aanhangsel 3 of Aanhangsel 6 van Part-FCL hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- met goed gevolg een theorie-examen in zeven verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;
- een vaardigheidstest hebben afgelegd om blijk te geven de relevante procedures en manoeuvres uit kunnen voeren met een graad van vakbekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- te beschikken over een geldig medisch certificaat passend bij het bewijs van bevoegdheid waarin de IR is opgenomen. Indien er een IR wordt aangevraagd in een bewijs van bevoegdheid PPL dan dient u een audiometrische keuring te ondergaan, naast het feit dat u een medisch certificaat klasse 2 moet bezitten.
- De geldigheidsduur van een IR is 1 jaar. Voor de verlenging van de IR, kies: [3.1.2](#) of voor hernieuwde afgifte, kies [3.2.2](#)

Bovenstaande voorwaarden zijn een verkorte weergave van de formele vereisten voor de afgifte van een IR. In subdeel G, sectie 1 van de Part-FCL⁸ worden algemene eisen vermeld en in sectie 2 specifieke eisen voor de categorie vleugelvliegtuigen (A) en sectie 3 de eisen voor de categorie helikopters (H).

Aanhangsel 3 van de Part-FCL beschrijft alle soorten opleidingen in de categorieën vleugelvliegtuigen (A) en Helikopters (H) die kunnen worden gevolgd, allen opleidend voor een bewijs van bevoegdheid in combinatie met een IR, de zogeheten geïntegreerde opleidingen. In Aanhangsel 6 worden de modulaire IR opleidingen beschreven, houders van een bewijs van bevoegdheid kunnen hierdoor een IR bevoegdheid in hun bewijs verkrijgen. Voor meer informatie wordt u geadviseerd met een ATO (Approved Training Organisation) contact op te nemen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel G](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030).

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel kies [1.3](#)

1.3.2. EIR (Enroute Instrument Rating)

Een houder van tenminste een PPL(A) (derhalve niet voor LAPL(A)) met een EIR mag IFR-vluchten (Instrument Flight Rules) overdag uitvoeren tijdens de 'en route' fase van de vlucht op een vleugelvliegtuigen (derhalve geen helikopters) waarvoor hij de klasse- of typebevoegdverklaring bezit. Een houder van een EIR mag de bevoegdheden uitvoeren als uit de meteorologische informatie blijkt dat bij zowel de start als de landing onder VFR (Visual Flight Rules) gevlogen kan worden.

Om in aanmerking te komen voor een EIR moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- tenminste 17 jaar (als houder van een PPL);
- een opleiding met theorieonderwijs en vlieg instructie in overeenstemming met Aanhangsel 3 of Aanhangsel 6 van Part-FCL hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- met goed gevolg een IR-theorie-examen in zeven verschillende kennisonderwerpen hebben afgelegd;

---

⁸ VERORDENING (EG) Nr. 1178/2011 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD
van 3 november 2011

- een vaardigheidstest hebben afgelegd om blijk te geven de relevante procedures en manoeuvres uit te kunnen voeren met een graad van vakbekwaamheid passend bij de bevoegdheden die worden verleend;
- te beschikken over een geldig medisch certificaat passend bij het bewijs van bevoegdheid waarin de EIR is opgenomen. Indien er een EIR wordt aangevraagd in een bewijs van bevoegdheid PPL dan dient u een audiometrische keuring te ondergaan, naast het feit dat u een medisch certificaat klasse 2 moet bezitten.
- Een EIR is 1 jaar geldig. Voor de verlenging van de (E)IR, kies: [3.1.2](#) of voor hernieuwde afgifte, kies [3.2.2](#)

Deze voorwaarden zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel I, Extra bevoegdverklaringen, FCL.825.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel I](#). Onder dezelfde link treft u Part-MED aan waarin de eisen voor het medisch certificaat zijn opgenomen. (Zie o.a. MED.A.030)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel kies [1.3](#)

1.3.3. Klasse- en type bevoegdverklaringen

1.3.3.1. Algemeen

De houder van een bewijs van bevoegdheid mag pas optreden als bestuurder van een luchtvaartuig als hij naast de medische geschiktheid in bezit is van een geldige klasse- of typebevoegdverklaring. In een bewijs van bevoegdheid kunnen meerdere klasse- en/of type bevoegdverklaringen worden opgenomen.

Om in aanmerking te komen voor een klasse- of typebevoegdverklaring moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een Approved Training Organisation (ATO) of een DTO (Declared Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- geslaagd zijn voor een theorie-examen georganiseerd door de ATO/DTO, voor SE toestellen wordt deze theoriekennis getoetst tijdens de vaardigheidstest;
- geslaagd zijn voor een vaardigheidstest om aan te tonen dat u over het vereiste vaardigheidsniveau beschikt voor een veilige vluchtuitvoering in de toepasselijke klasse of het toepasselijke type luchtvaartuig;
- voldoen aan specifieke ervaringseisen en toelatingseisen afhankelijk van de klasse- of typebevoegdverklaring.
- De geldigheidsperiode voor klasse- en typebevoegdverklaringen bedraagt één jaar, behalve voor klassebevoegdverklaringen voor éénpiloot-gecertificeerde éénmotorige luchtvaartuigen (zoals SEP en TMG), waarvoor de geldigheidsperiode twee jaar bedraagt.

Deze voorwaarden zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel H, Klasse- en Typebevoegdverklaringen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel H](#)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO/DTO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO/DTO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO/DTO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.3.2. Vleugelvliegtuigen

In Sectie 2 van Subdeel H van de Part-FCL worden onder meer de eisen m.b.t ervaring en toelatingseisen voor de afgifte van een klasse- of typebevoegdverklaring vermeld. Zo zijn er eisen voor vastgesteld voor:

- Eénpiloot-gecertificeerde meermotorige vleugelvliegtuigen (SP-ME)
- Eénpiloot-gecertificeerde niet-complexe vleugelvliegtuigen met groot prestatievermogen (SP-non complex HPA)
- Eénpiloot-gecertificeerde complexe vleugelvliegtuigen met groot prestatievermogen. (SP-complex HPA)
- Meerpiloot-gecertificeerde vleugelvliegtuigen.(MPA)

Deze eisen verschillen per klasse of type, een MPA-toestel bijvoorbeeld vereist onder meer dat u houder bent van een meermotorige IR bevoegdheid, het theorie examen ATPL(A) hebt behaald en een MCC cursus (Multi Crew Coordination) hebt gevolgd. Meer informatie over de diverse mogelijkheden en de vereisten kunt u vinden in de Part-FCL of bij een ATO die betreffende opleiding aanbiedt. Een opleiding voor een SEP (Single Engine Piston) zonder groot prestatievermogen (HPA) of een TMG (Touring Motor Glider) kan worden aangeboden door een ATO maar ook door een DTO.

Opleidingen voor de hierboven genoemde “soorten” dienen altijd bij een ATO of DTO plaats te vinden op grond van een door de Inspectie Leefomgeving en Transport goedgekeurde opleidingsyllabus. Na afronding van de opleiding zal de ATO of DTO u een course completion verstrekken en legt u een vaardigheidstest af met een daartoe gecertificeerde examiner.

Voor MPA-opleidingen geldt dat het grootste gedeelte van de opleiding in een FFS plaatsvindt, de starts en landingstraining (basetraining) vindt evenwel op het vliegtuig plaats. In paragraaf [1.3.3.3](#) wordt ingegaan op een (MPA) opleiding die volledig een FFS plaats vindt

Zoals in paragraaf 1.3.3.1. aangeven is een klasse- of typebevoegdverklaring voor een beperkte duur geldig (één of twee jaar). Voor informatie over de verlenging van de bevoegdverklaring om deze geldig te houden of de hernieuwde afgifte mocht de bevoegdverklaring zijn verlopen kies: [3.1.1](#) voor verlenging of voor hernieuwde afgifte [3.2.1](#)

1.3.3.3. Vleugelvliegtuigen opleiding ZFTT

Een bijzonder soort opleiding (ZFTT = Zero Flight Time Type rating) is de opleiding voor meerpiloot-gecertificeerde vleugelvliegtuigen (zoals B737, B747 enz) die kan worden aangeboden zonder dat de piloot ook maar één minuut werkelijk op het vliegtuig zelf heeft gevlogen, maar zijn gehele opleiding inclusief de vaardigheidstest op een FFS (Full Flight Simulator) heeft gevolgd. Na het afleggen van de vaardigheidstest geeft de ATO een Course Completion Certificate op grond waarvan een kandidaat een bewijs van bevoegdheid kan aanvragen. Daarna moet de kandidaat, die dan al houder is van een bewijs van bevoegdheid met de betreffende type rating daarin vermeld, aan een aantal voorwaarden voldoen.

- + Binnen 21 dagen na het behalen van de vaardigheidstest dient de zogeheten LIFUS “line flying under supervision” training (onder supervisie op het vliegtuig vliegen) te zijn aangevangen.
  - + Eveneens binnen de genoemde 21 dagen moeten er zes starts en landingen op een simulator (FSTD) onder supervisie van een bevoegde TRI(A) worden uitgevoerd
  - + De eerste vier starts en landingen tijdens de LIFUS moeten worden uitgevoerd onder supervisie van een bevoegde TRI(A)
- (Indien niet binnen 21 dagen aan de voorwaarden is voldaan dient de AOC-houder aanvullende training aan te bieden)

De hierboven genoemde voorwaarden dienen te worden uitgevoerd bij een AOC-houder (Aircraft Operator Certificate). De AOC-houder dient daartoe een overeenkomst te hebben met de ATO die de

(simulator) opleiding heeft aangeboden. (Tussen KLM Flight Academy en de KLM (AOC-houder) is daartoe een overeenkomst, tussen FSC (Flight Simulator Compagny) en diverse Europese AOC-houders zijn dergelijke overeenkomsten gesloten). Voor meer informatie kies [5.10](#)

1.3.3.4. Helikopters

In Sectie 2 van Subdeel H van de Part-FCL worden onder meer de eisen m.b.t ervaring en toelatingseisen voor de afgifte van een klasse- of typebevoegdverklaring vermeld. Zo zijn er eisen voor vastgesteld voor:

- Meerpiloot-gecertificeerde helikopters (MPH)
- Eénpiloot-gecertificeerde meermotorige helikopters (SP-ME)

Deze eisen verschillen per klasse of type, een MPH-toestel bijvoorbeeld vereist onder meer dat u het theorie examen ATPL(H) heeft behaald en een MCC cursus (Multi Crew Coordination). Meer informatie over de diverse mogelijkheden en de vereisten kunt u vinden in de Part-FCL of bij een ATO die betreffende opleiding aanbiedt. Een opleiding voor een typebevoegdverklaring voor eenmotorige helikopters kan worden aangeboden door een ATO maar ook door een DTO.

Zoals in paragraaf 1.3.3.1. aangeven is een klasse- of typebevoegdverklaring voor een beperkte duur geldig (één of twee jaar). Voor informatie over de verlenging van de bevoegdverklaring om deze geldig te houden of de hernieuwde afgifte mocht de bevoegdverklaring zijn verlopen kies: [3.1.1](#) voor verlenging of voor hernieuwde afgifte [3.2.1](#)

1.3.3.5. Ballonnen

In Sectie 6 van Subdeel C van de Part-FCL worden onder meer de eisen m.b.t ervaring en toelatingseisen voor de afgifte van een klasse en groepen van ballonnen vermeld. Deze eisen zijn als volgt ingedeeld:

- Verdeling in groepen en klassen zijn te onderscheiden:
Classes: hot-air balloons; en gas balloons;
Daarin zijn de volgende groups te onderscheiden naar volume van ballonnen
group A: hot-air balloons with a maximum envelope capacity of 3 400m³; en gas balloons with a maximum envelope capacity of 1 260m³.
group B: hot-air balloons with an envelope capacity between 3 401m³ and 6000m³; en gas balloons with an envelope capacity of more than 1 260m³.
group C: hot-air balloons with an envelope capacity between 6 001m³ and 10 500m³.
group D: hot-air balloons with an envelope capacity of more than 10 500m³.

U zult over het algemeen worden opgeleid voor uw BPL in een klasse ballon uit de group A, dat zijn de ballonnen met het minste volume. Uitbreiding naar een ander group in dezelfde klasse is mogelijk op grond van een aantal instructie-uren op de betreffende ballon alsmede op grond van ervaring als PIC op luchtballonnen. Per group zijn er ervaringseisen voor vastgesteld.

Om te mogen blijven varen met uw BPL zijn er in de Part-FCL "Eisen inzake recentheid" vastgesteld, meer daarover kies: [3.1.1](#) voor verlenging of voor hernieuwde afgifte [3.2.1](#)

Weer terug naar de tabel kies [1.3](#)

1.3.4. Instructeurscertificaten

Om instructie te geven aan leerlingen die een opleiding voor een bewijs van bevoegdheid, bevoegdverklaring of certificaat aan een ATO volgen, dient u in het bezit van een instructeurs certificaat. Certificaten zijn er voor diverse soorten opleiding en de eisen om in aanmerking voor een

certificaat zijn begrijpelijkerwijs verschillend per soort. Voor een instructeurscertificaat dient u een opleiding te volgen bij een ATO. Voor een instructeurscertificaat voor ballonnen geldt dat de opleiding ook kan worden gevolgd bij een DTO.

Hieronder zijn de basiseisen weergegeven

- tenminste 18 jaar zijn;
- houder zijn van tenminste het bewijs van bevoegdheid en de bevoegdverklaring waarvoor instructie wordt gegeven en daarnaast bevoegd zijn om als PIC op het betreffende luchtvaartuig op te treden;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of DTO (Declared Training Organisation), die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- geslaagd zijn voor een beoordeling van vakbekwaamheid (Assessment of competence) om aan te tonen dat u over het vereiste vakbekwaamheidsniveau beschikt om een leerling piloot te onderrichten tot het niveau vereist voor de afgifte van het betreffende bewijs van bevoegdheid, bevoegdverklaring of certificaat;
- in bezit zijn van een medisch certificaat passend bij het bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent.

Hieronder treft u een opsomming met een korte karakteristiek van diverse soorten instructeurscertificaten alsmede de vermelding van de sectie van de Part-FCL waar de voorwaarden beschreven zijn:

- **FI(A) en FI(H)**; dit is het algemene instructeurscertificaat met veel uitbreidingsmogelijkheden voor het geven van instructie voor leerlingen voor een LAPL tot het opleiden van een instructeur. (zie Sectie 2)
- **TRI(A) en TRI(H)**; een TRI-certificaat geeft u de bevoegdheid leerlingen op te leiden voor type vleugelvliegtuigen (bijv. B737 300 900) of hefschroefvliegtuigen (bijv. SK76) (zie Sectie 4)
- **CRI(A) en CRI(H)**; dit certificaat geeft u bevoegdheid een houder van een bewijs van bevoegdheid op te leiden voor een andere klassebevoegdverklaring (bijv. TMG) (zie Sectie 5)
- **IRI(A) en IRI(H)**; dit certificaat geeft u bevoegdheid een houder van een bewijs van bevoegdheid op te leiden voor een IR of (in geval van IR(A) een EIR (zie Sectie 6)
- **SFI(A) en SFI(H)**; geeft u de bevoegdheid tot het geven instructie in simulatoren, vaak wordt SFI's ingezet voor training op MPA toestellen (bijv. B737 300 900) of MPH toestellen (bijv SK76) (zie Sectie 7)
- **MCCI(A) en MCCI(H)**; geeft de bevoegd MCC instructie te geven. MCC is een onderdeel dat geïnstrueerd moet worden in het kader van een MPA-opleiding. (zie Sectie 8)
- **STI(A) en STI(H)**; is een vergelijkbaar instructiecertificaat als de SFI alleen is deze bevoegdheid beperkt tot SP luchtvaartuigen. (zie Sectie 9)
- **MI**; Geeft bevoegdheid tot het geven van vlieg instructie in bergachtige gebieden. Ondanks dat Nederland dergelijke geografisch kenmerken niet heeft kan een MI, behaald in een ander EU-land onder voorwaarden worden bijgeschreven. (zie Sectie 10)
- **FTI(A) en FTI(H)**; Dit certificaat geeft de bevoegdheid tot het geven instructie aan een leerling voor de bevoegdverklaring testvliegen. (zie Sectie 11)
- **RFI(A) en RFI(H)****; deze nationale instructie geeft de bevoegdheid tot het opleiden van leerlingen voor een nationaal RPL en klassebevoegdverklaring in dat bewijs.
- **FI(FB)****; deze nationale instructie geeft de bevoegdheid tot het opleiden van leerlingen voor een nationaal CPL(FB) en klassebevoegdverklaring in dat bewijs.

Deze bevoegdheden en voorwaarden zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel J, Instructeurs. Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel J](#)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO/DTO](#)

** Voor meer informatie kies [Regeling BvB 2001](#) m.b.t. de eisen voor RFI en FI(FB).

**Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een opleidingsinstelling van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle Geregistreerde opleidingsinstellingen gepubliceerd, voor meer informatie kies [Geregistreerde opleidingsinstellingen \(RTF\)](#)

Alle instructeurscertificaten worden uitgegeven voor de duur van drie jaar. Voor informatie over de verlenging van het certificaat om deze geldig te houden of de hernieuwde afgifte mocht het certificaat zijn verlopen kies [3.1.3](#) voor verlenging of voor hernieuwde afgifte [3.2.3](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.5. RT (Radiotelefony) en LPE (Language Proficiency)

RT: Met deze bevoegdheid kan men gebruik maken van de radiotelefoon aan boord van een luchtvaartuig om zodoende in gebieden of door omstandigheden te vliegen waarvoor de radiotelefoon vereist is (gecontroleerd gebied en/of zicht beperkende omstandigheden). Daartoe zijn er twee bevoegdverklaringen: RT-VFR en RT-IFR. De bevoegdverklaring RT (Radiotelefonie) is een nationale eis die wordt gesteld aan kandidaten voor een in Nederland uit te geven EU-bewijs van bevoegdheid

LPE: De bevoegdverklaring LPE (Language Proficiency Endorsement) is een met de RT vergelijkbare eis in de Europese regelgeving. Bestuurders van vleugelvliegtuigen en helikopters die gebruik moeten maken van de radiotelefoon mogen de bevoegdheden van hun bewijs van bevoegdheid niet uitoefenen tenzij een (geldige) taalvaardigheidsaantekening in de Engelse taal op hun bewijs van bevoegdheid is vermeld.

Beide bevoegdheden dient u in uw bewijs van bevoegdheid te hebben opgenomen om de communicatie met luchtverkeersleiding te mogen uitvoeren.

NB. Voor houders van een bewijs van bevoegdheid voor luchtballonnen (BPL) geldt niet de eis voor LPE maar wel de nationale eis voor RT.

Hieronder de eisen

- RT: een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een geregistreerde opleidingsinstelling, die daartoe door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd;
- LPE: een beoordeling (assessment) hebben ondergaan bij een door de Inspectie Leefomgeving en Transport erkende taalbeoordelingsinstantie (Language Assessment Body - LAB) met als resultaat een uitslag op minimaal niveau 4 (Operational).

Voor meer informatie kies [Regeling BvB 2001](#) m.b.t. de eisen voor RT.

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een opleidingsinstelling van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle Geregistreerde opleidingsinstellingen gepubliceerd, voor meer informatie kies [Geregistreerde opleidingsinstellingen \(RTF\)](#) (bevoegd voor Radiotelephony - VFR/IFR)

De bevoegdheden en voorwaarden voor de LPE zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel A, Algemene eisen (FCL.055) Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel A](#)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een taalbeoordelingsinstatie van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle taalbeoordelingsinstaties (LAB) gepubliceerd.

Voor meer informatie kies [Overzicht taalbeoordelingsinstanties \(LAB\)](#)

Geldigheidsduur RT en LPE

- Een bevoegdverklaring RT is onbeperkt geldig.
- Een LPE 4 is 4 jaar geldig
- Een LPE 5 is 6 jaar geldig
- Een LPE 6 is onbeperkt geldig

Voor informatie over de verlenging van de LPE om deze geldig te houden of de hernieuwde afgifte mocht de LPE zijn verlopen kies [3.1.4](#) voor verlenging of voor hernieuwde afgifte [3.2.4](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.6. Nachtvliegen (Night rating)

De bevoegdverklaring nachtvliegen geeft u de bevoegdheid tot het 's-nachts vliegen onder VFR-omstandigheden. Kandidaten die een IR bevoegdheid willen behalen dienen in het bezit te zijn van deze bevoegdheid anders zal de IR bevoegdheid beperkt worden tot "By daylight only. In de opleiding voor een commercieel bewijs (CPL/ATPL) is het nachtvliegen geïntegreerd. Daarnaast zijn er de volgende eisen:

- Leeftijdseis is gekoppeld aan de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of DTO (Declared Training Organisation) die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd voor de betreffende bevoegdverklaring;
- in bezit zijn van een medisch certificaat passend bij de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent.

De bevoegdheden en voorwaarden voor Nachtvliegen zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel I, Extra bevoegdverklaringen (FCL.810) Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel I](#)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.7. Stuntvliegen (Aerobatic rating)

De bevoegdverklaring voor stuntvliegen geeft de houder van een bewijs van bevoegdheid voor vleugelvliegtuigen, TMG's en zweefvliegtuigen de bevoegdheid stuntvluchten uit te voeren binnen de gebruiksbeperkingen van het betreffende toestel. Daarnaast zijn er de volgende eisen:

- Leeftijdseis is gekoppeld aan de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of DTO (Declared Training Organisation) die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd voor de betreffende bevoegdverklaring;
- in bezit zijn van een medisch certificaat passend bij de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent.
- uitbreiding van de bevoegdheden naar een andere categorie behoort tot de mogelijkheden mits de kandidaat zelf de bevoegdheid heeft als bestuurder in de betreffende categorie en aanvullende training heeft ontvangen.

De bevoegdheden en voorwaarden voor Stuntvliegen zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel I, Extra bevoegdverklaringen (FCL.800) Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel I](#)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.8. Sleepvliegen (Banner/Sailpane Towing rating)

De bevoegdverklaring sleepvliegen is tweeledig namelijk het geeft de bevoegdheid tot het slepen van een zweefvliegtuig, of het slepen van een banner als bestuurder van een vleugelvliegtuig of een TMG.

Als houder van een bewijs van bevoegdheid voor vleugelvliegtuigen of TMG dient u aan een aantal voorwaarden te voldoen

- Leeftijdseis is gekoppeld aan de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of DTO (Declared Training Organisation) die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd voor de betreffende bevoegdverklaring;
- voldoen aan de ervaringseisen, die worden gesteld voor de betreffende bevoegdverklaring; voor het slepen van zweefvliegtuigen en banners zijn de ervaringseisen verschillend
- in bezit zijn van een medisch certificaat passend bij de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent.
- Uitbreiding van de bevoegdheden naar een andere categorie behoort tot de mogelijkheden mits de kandidaat zelf de bevoegdheid heeft als bestuurder in de betreffende categorie en aanvullende training heeft ontvangen.

De bevoegdheden en voorwaarden voor Sleepvliegen zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel I, Extra bevoegdverklaringen (FCL.805) Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel I](#)

Voor meer informatie over het volgen van en de inhoud van een opleiding wordt u verwezen naar een ATO van uw keuze. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.9. Vliegen in bergachtig gebied (Mountain Rating)

Houders van de bevoegdverklaring "vliegen in bergachtig gebied" zijn bevoegd om met vleugelvliegtuigen of TMG's van en naar oppervlakken te vliegen waar deze bevoegdverklaring vereist is. De bevoegdverklaring kan worden verkregen op wielen (on wheels) of op skiën (on skies). Als houder van een bewijs van bevoegdheid dient u aan een aantal voorwaarden te voldoen.

- Leeftijdseis is gekoppeld aan de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent;
- een opleiding hebben gevolgd en afgerond aan een ATO (Approved Training Organisation) of DTO (Declared Training Organisation) die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd voor de betreffende bevoegdverklaring;
- afleggen van een vaardigheidstest waarin tevens mondeling theorie wordt getoetst en een aantal landingen worden beoordeeld.
- in bezit zijn van een medisch certificaat passend bij de soort bewijs van bevoegdheid waarvan u houder bent.
- uitbreiding van de bevoegdheden naar een ofwel on wheels of on skies behoort tot de mogelijkheden mits de kandidaat zelf de bevoegdheid heeft als bestuurder in de betreffende categorie en aanvullende training heeft ontvangen.

De bevoegdheden en voorwaarden voor "vliegen in bergachtig gebied" zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel I, Extra bevoegdverklaringen (FCL.815) Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel I](#)

De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Daar deze bevoegdheid niet in Nederland wordt aangeboden kan een dergelijke opleiding wel in een ander EU-land worden gevolgd en in uw in Nederland uitgegeven FCL-bewijs van bevoegdheid worden bijgeschreven. Voor meer informatie kies [2.1](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

1.3.10. Testvliegen (Flight test rating)

De bevoegdverklaring voor testvliegen geeft de houder er van de bevoegdheid testvluchten uit te

voeren in de Helikopters categorie 1 en 2 en Vleugelvliegtuigen categorie 1 en 2 als PIC of als tweede bestuurder.

Om voor de bevoegdverklaring testvliegen in aanmerking moet onder meer aan de volgende eisen worden voldaan:

- Houder van tenminste een CPL en IR;
- ervaring van minimaal 1000 uur waarvan 400 als PIC in de betreffende luchtvaartcategorie;
- opleiding hebben gevolgd aan een ATO;
- uitbreiding naar een andere categorie van luchtvaartuigen of een andere categorie van testvluchten na extra training aan een ATO.

De bevoegdheden en voorwaarden voor de bevoegdverklaring Testvliegen zijn gebaseerd op EU verordening Nr. 1178/2011 van 3 november 2011, Part-FCL, Subdeel I, Extra bevoegdverklaringen (FCL.820) Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel I](#)

De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft op haar website lijsten met alle ATO's gepubliceerd. Voor meer informatie kies [Overzicht ATO](#)

Weer terug naar de tabel, kies [1.3](#)

2. Opleiding en examinering in NL of in een andere EU-lidstaat, vrijstellingen.

2.1. Algemeen

In paragraaf 1.2 “Soorten bewijs van bevoegdheid” is regelmatig verwezen v.w.b. de beschrijving van de opleidingscursussen voor onder meer CPL en ATPL met de bevoegdverklaring IR naar Aanhangsel 3 en 6 van de Part-FCL. Voor meer informatie wat er tijdens de opleiding wordt aangeboden aan theorie- en praktijkinstructie dient u zich te melden bij een ATO naar uw keuze.

Een opleiding voor een bewijs van bevoegdheid of, als u al houder van een bewijs van bevoegdheid, een opleiding voor een klasse- of typebevoegdverklaring of certificaat kunt u in Nederland maar ook in een andere EU-lidstaat volgen. U bent in feite vrij om in een andere EU-lidstaat een opleiding te volgen en er voor te kiezen het bewijs van bevoegdheid aan te vragen in Nederland.

Vrijstelling voor deelname aan theorie-examens en vrijstelling voor onderdelen van een praktijkopleiding is onder voorwaarden mogelijk. In de Part-FCL is aanhangsel 1 daarop van toepassing. Daarnaast zal in paragraaf verder ingegaan op vrijstelling op grond “cross crediting”, militaire bevoegdheden en validatie van bewijzen van bevoegdheid die niet in de EU zijn uitgegeven de zogeheten “third country” bewijzen

Indien uw aanvraag voor afgifte van een bewijs van bevoegdheid, bevoegdverklaring of certificaat positief is beoordeeld, zal er aan u een brevetdocument worden uitgereikt in overeenstemming met het format zoals dat in de EU-regelgeving is vastgesteld. Hieronder treft u een willekeurig voorbeeld aan van een geanonimiseerd brevetdocument zoals in Nederland door Kiwa Register B.V. uitgegeven.

Voorzijde FCL
document.pdf

Achterzijde FCL
document.pdf

2.2. Medische certificaat in NL of andere EU-lidstaat

Voordat wordt ingegaan op het volgen van een opleiding in Nederland of in een ander EU-land is het volgende m.b.t. medische certificaten zeer belangrijk.

Zoals in de inleiding van dit handboek is vermeld, dient u naast uw bewijs van bevoegdheid met daar in geldige bevoegdverklaring(en) ook te beschikken over een bij dat bewijs passend geldig medisch certificaat. Een vlieg medische keuring kan uitsluitend worden uitgevoerd door een luchtvaartgeneeskundig centrum of door een (voor niet alle bewijzen van bevoegdheid) bevoegde keuringsarts. Op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport vindt u meer informatie over de keuring per soort bewijs van bevoegdheid.

Voor meer informatie kies: [Medische certificaten](#)

Op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport is een lijst gepubliceerd met luchtvaart medische keuringscentra en keuringsartsen in Nederland.

Voor meer informatie kies: [Keuringscentra en keuringsartsen](#)

Als u er voor kiest om een opleiding in een ander EU-land te gaan volgen, maar wel in Nederland uw EU-FCL bewijs van bevoegdheid wenst aan te vragen dan dient er rekening mee te houden dat uw medische dossier ook onder Nederlandse verantwoordelijkheid dient te vallen. Het land dat uw medische dossier beheerd is namelijk bepalend voor het land waar u uw bewijs van bevoegdheid kunt aanvragen. In FCL.015(d) is het volgende daarover opgenomen:

FCL.015 Aanvraag en afgifte, verlenging en hernieuwde afgifte van bevoegdheidsbewijzen, bevoegdverklaringen en certificaten

d) Een aanvraag voor de afgifte van een bewijs van bevoegdheid voor een andere categorie van luchtvaartuig, of voor de afgifte van verdere bevoegdverklaringen of certificaten, evenals een wijziging, verlenging of hernieuwde afgifte van die bewijzen van bevoegdheid, bevoegdverklaringen of certificaten moet worden ingediend bij de bevoegde autoriteit die het bewijs van bevoegdheid in eerste instantie heeft afgegeven, behalve wanneer de piloot een wijziging van bevoegde autoriteit en een overdracht van zijn bewijzen van bevoegdheid en medische attesten naar die autoriteit heeft aangevraagd.

Indien uw medisch dossier nog niet in Nederland is en u wenst in Nederland uw bewijs van bevoegdheid aan te vragen dan dient u een zogeheten SOLI procedure in gang te zetten. Voor meer informatie daarover kies [SOLI-formulier](#)

2.3. Theorie-examens

Voor de diverse soorten bewijzen van bevoegdheid dient u een opleidingscursus te volgen en theorie-examens af te leggen. Tijdens de theorie-examens wordt uw kennis getoetst in diverse, per bewijs van bevoegdheid en categorie, verschillende kennisonderwerpen

2.3.1. Theorie-examen in Nederland

In Nederland worden de examens gefaciliteerd door het CBR/CCV, deze organisatie is belast met de uitvoering van de theorie-examens. Om deel te mogen nemen aan theorie-examens dient u te zijn voorgedragen door een ATO waar u de theorie-opleiding hebt gevolgd. Voor meer informatie over de theorie examens wordt u verwezen naar een ATO naar uw keuze en de website van het CBR/CCV. Voor meer informatie kies [Theorie-examens luchtvaart CBR](#)

2.3.2. Theorie-examen in een ander EU-land

Indien u besluit om de theorie-opleiding en examinering in een ander EU-land te volgen dient u wel rekening te houden met de bepaling FCL.025(a)(1) waarin wordt gesteld dat de volledige examenreeks voor een specifiek bewijs van bevoegdheid of bevoegdverklaring afgelegd dient te worden onder de verantwoordelijkheid van één lidstaat. Op grond van deze bepaling is het niet mogelijk om een deel van het theorie examen in Nederland en een deel in ander EU-land af te leggen. Voor meer informatie kies Paragraaf [5.3](#)

2.4. Vaardigheidstest (Skill test)

Voor alle bewijzen van bevoegdheid en vrijwel alle bevoegdverklaringen en certificaten dient u een vaardigheidstest of een beoordeling van vakbekwaamheid (Assessment of competence, in geval een instructeurscertificaat) afgenomen door een bevoegde examiner, af te leggen. In de Part-FCL is daartoe in de diverse secties aandacht aan besteed onder "Vaardigheidstest" (of Skill test). Om een bevoegdverklaring geldig te houden dient u ook vaak uw vaardigheid aan te tonen door middel van een bekwaamheidsproef (of profcheck)

2.4.1. Vaardigheidstest in Nederland

Voor het afleggen van een vaardigheidstest (praktijkexamen) of bekwaamheidsproef (voor verlenging en hernieuwde afgifte) kunt u gebruik maken van door de Inspectie Leefomgeving en Transport gecertificeerde examinatoren. Over het algemeen faciliteert uw opleidingsinstelling de planning van de vaardigheidstest en draagt u op grond van FCL.030(b) voor, voor de vaardigheidstest. De ILT heeft op haar website de lijst met in Nederland gecertificeerde examinatoren gepubliceerd. Voor meer informatie kies [NL EU-examinatoren](#)

Vaardigheidstest in een ander EU-land

Een buitenlandse ATO, indien u een opleiding in een ander EU-land hebt gevolgd, zal net als in Nederland de keuze van een (in dat land gecertificeerde) examiner faciliteren maar dat heeft wel consequenties voor de documenten die u bij de aanvraag dient mee te zenden.

Voor meer informatie kies [5](#)

Daarnaast dient een examiner voorafgaande aan het afnemen van de vaardigheidstest aan een aantal voorwaarden te voldoen die zijn beschreven op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport

Voor meer informatie kies [EU examinatoren \(Non Dutch\)](#)

2.5. Bekwaamheidsproef (Profcheck)

Een houder van een bewijs van bevoegdheid dient de bevoegdverklaring(en) in het bewijs geldig te houden, in paragraaf 1.2 is de geldigheid beschreven. In veel gevallen dient u een bekwaamheidsproef af te leggen waar voor de in paragraaf 2.4 genoemde regels eveneens van toepassing zijn.

2.6. Licence transfer van een EU-lidstaat naar Nederland

In welk land u de administratie van uw bewijs laat voeren, daar bent u als houder van een EU-bewijs van bevoegdheid vrij in. Indien u om u moverende redenen uw EU-bewijs afgegeven in een ander EU-land naar Nederland wenst over te zetten (Licence transfer) dient hiertoe een aanvraag bij Kiwa in te dienen door gebruik te maken van het aanvraagformulier welke u hier aantreft [Licence transfer](#).

Daarnaast dient u er rekening mee te houden dat naast uw brevetgegevens ook uw medische gegevens (uw medische dossier) moet zijn overgedragen. In paragraaf 2.2 is reeds informatie gegeven over de zogeheten SOLI procedure.

Voor meer informatie kies [2.2](#)

2.7. Ontheffingen en Validatie

In deze paragraaf worden de diverse vormen van ontheffing beschreven. Indien u reeds geslaagd bent voor een theorie-examen dan wel houder bent van bewijs van bevoegdheid in een andere categorie, zijn er regels in de EU-verordening 1178/2011 opgenomen die bepalen dat in sommige gevallen delen van een theorie-examen of opleiding kunnen worden gecrediteerd.

2.7.1. Theorie-examen

In Aanhangsel 1 van de Part-FCL zijn bepalingen opgenomen die het mogelijk maken op grond van eerder aangetoonde theorie kennis voor een bewijs van bevoegdheid vrijstelling te verkrijgen. Een voorbeeld daarvoor zijn de algemene vakken die gelden voor zowel PPL(A), als PPL(H), SPL en BPL. Bent u houder van één van deze bevoegdheden in een categorie dan komt u voor vrijstelling in aanmerking voor deze vakken in een andere categorie. U dient dan wel de categorie specifieke vakken te behalen. Aanvragen voor vrijstelling kunt u door een schriftelijk verzoek bij Kiwa Register B.V. in te dienen met daarbij mogelijk documentatie in aanvulling op uw verzoek.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Aanhangsel 1](#)

2.7.2. Cross crediting (Aanhangsel 8)

In Aanhangsel 8 zijn regels geformuleerd die het mogelijk maken om in voorkomende gevallen, indien er IR-bevoegdheden verlengd worden, deze bevoegdheden ook voor (in het algemeen) lichtere klassen van vliegtuigen toe te passen. Een bekwaamheidsproef met IR afgelegd op een geldige MP-type (B737 bijvoorbeeld) geeft ook recht op verlenging van de IR bevoegdheid op SE-klasse, mits in de afgelopen 12 maanden een aantal IFR-naderingen op SE/SP vleugelvliegtuigen kunnen worden aangetoond.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Aanhangsel 8](#)

2.7.3. Vrijstelling op grond van Third country bewijs van bevoegdheid

Indien u reeds houder van een ICAO bewijs van bevoegdheid bent (bijv. CPL/IR), uitgegeven in een land welke geen EU-lidstaat is (Third country) dan kunt u reductie verkrijgen op grond van een aanbeveling van een ATO. De reductie strekt tot de uren inzake de cursusduur, lessen en specifieke opleidingsuren. (EU-regeling 1178/2011 art. 8.2 en 8.3)

Voor meer informatie kies [EU-regeling 1178/2011](#)

De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft m.b.t. dit onderwerp een informatieblad uitgegeven met daarin nadere uitwerking.

Voor meer informatie kies: [Informatieblad reductie opleiding](#)

2.7.4. Vrijstelling voor houders van een Third country ATPL

Houders van een in een Third Country ATPL kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor ontheffing van de eis om een opleiding te volgen voorafgaande aan het theorie-examen en de vaardigheidstest. (EU-regeling 1178/2011 art. 8.4)

Voor meer informatie kies [EU-regeling 1178/2011](#)

2.7.5. Validatie, Conversie en Aanvaarding Bijlage III EU verordening 1178/2011

Naast de in de vorige sub paragrafen beschreven ontheffingsmogelijkheden gebaseerd op de regels in EU-regeling 1178/2011 geven de art. 8.1 en 8.5 die verwijzen Bijlage III bij de regeling mogelijkheden om bewijzen van bevoegdheid afgegeven in een Third Country onder voorwaarden te “valideren/converteren” naar een EU-bewijs van bevoegdheid

2.7.5.1. Validatie Bijlage III(A)

Houders van een in een Third Country uitgegeven bewijs in overeenstemming met bijlage 1 het verdrag van Chicago kunnen worden geaccepteerd. Voorwaarden zijn onder meer dat de aanvrager zijn aanvraag indient in het land waar hij verblijft of gevestigd is of waar de exploitant waar de kandidaat beoogt te gaan vliegen gevestigd is of waar het luchtvaartuig is geregistreerd waarop de kandidaat beoogt te gaan vliegen. Validatie wordt voor 1 jaar uitgegeven (in dat jaar mag u reeds vliegen), met een mogelijk verlenging ten einde de te voldoen aan de voorwaarden om uiteindelijk in bezit te komen van een EU-bewijs van bevoegdheid. In bijlage III staan in tabellen de voorwaarden voor ervaring.

Voor meer informatie kies [EU-regeling 1178/2011 Bijlage III](#)

2.7.5.2. Conversie Bijlage III(B)

Conversie biedt de mogelijkheid om als houder van een in een Third Country uitgegeven bewijs in overeenstemming met bijlage 1 het verdrag van Chicago zoals een PPL, BPL, SPL, CPL of ATPL onder een aantal voorwaarden in aanmerking te komen voor een EU PPL, BPL SPL met een klasse/type bevoegdverklaring SP

Voor meer informatie kies [EU-regeling 1178/2011 Bijlage III](#)

2.7.5.3. Aanvaarding Bijlage III(C)

Geldige klasse/type bevoegdverklaringen op een bewijs uitgegeven in een Third Country kunnen onder voorwaarden al dan niet onder de beperking van het land waar het is uitgegeven worden overgenomen op het FCL bewijs van bevoegdheid. (Zie ook 8.5 EU-regeling 1178/2011)

Voor meer informatie kies [EU-regeling 1178/2011 Bijlage III](#)

2.7.6. Ontheffing o.g.v militaire bevoegdheden

Houders van een militaire bevoegdheid, die in dienst zijn van de Nederlandse krijgsmacht, kunnen op grond van door de Inspectie Leefomgeving en Transport vastgestelde en aan EASA aangeboden 'creditreports' in aanmerking komen voor een FCL bewijs van bevoegdheid. Daar er binnen de Koninklijke Luchtmacht met diverse soorten luchtvaartuigen (helikopters en vleugelvliegtuigen) wordt gevlogen zijn er door de Inspectie Leefomgeving en Transport een viertal credit reports opgesteld die in de paragrafen hieronder worden genoemd.

2.7.6.1. RNLAF Credit report Fixed wing-CPL(A)IR(A)-ME, PBN or ATPL(A)IR(A)-ME, PBN

Dit creditreport is geschreven voor houders van een militaire bevoegdheid op de twee grote typen in gebruik binnen de Koninklijke Luchtmacht de KDC10 en de C130 (Hercules). Zij komen in aanmerking (afhankelijk type en ervaring) voor de volgende bevoegdheden: CPL(A)/IR-ME of ATPL(A) IR-ME, RT-VFR/IFR, LPE4, Night(A), MCC(A) (deze laatste wordt niet op het bewijs van bevoegdheid vermeld)

Voor meer informatie kies [RNLAF Credit report Fixed wing \(Transport\)](#)

2.7.6.2. RNLAF Credit report Jet - PPL(A) or CPL(A) IR(A)-SE

Dit creditreport is geschreven voor houders van een militaire bevoegdheid die F16 of F35 (JSF) binnen de Koninklijke Luchtmacht vliegen. Zij komen in aanmerking (afhankelijk type en ervaring) voor de volgende bevoegdheden: CPL(A)/IR(A)-SE, RT-VFR/IFR, LPE-4 en Night(A)

Voor meer informatie kies [RNLAF Credit report JET](#)

2.7.6.3. RNLAF Credit report Heli - CPL(H) IR(H)-ME, PBN or ATPL(H) IR(H), PBN

Dit creditreport is geschreven voor houders van een militaire bevoegdheid die NH-90, AS532, CH47 en AH64 binnen de Koninklijke Luchtmacht vliegen. Zij komen in aanmerking (afhankelijk type en ervaring) voor de volgende bevoegdheden: CPL(H)/IR-ME, ATPL(H)/IR-ME, ATPL(H)/VFR, RT-VFR/IFR, LPE4, Night(H), MCC(H) (deze laatste wordt niet op het bewijs van bevoegdheid vermeld) Daarnaast zijn er ook credits beschreven voor helikoptervliegers die gebaseerd op hun (opleidings) achtergrond voor een CPL(A) of PPL(A) in aanmerking te kunnen komen.

Voor meer informatie kies [RNLAF Credit report Heli](#)

2.7.6.4. RNLAF Credit report PC-7- CPL(A)IR(A)-SE, PBN, FI(A) restricted and Aerobatics

Dit credit report is uitsluitend van toepassing in combinatie met één van de hiervoor genoemde credit reports en geeft onder meer mogelijkheid tot creditering van het FI(A) certificaat en de Aerobatic rating.

Voor meer informatie kies [RNLAF Credit report PC-7](#)

3. Verlenging en hernieuwde afgifte

3.1. Verlenging bevoegdverklaring en certificaat

Voor elke klasse- of typebevoegdverklaring of instructeurscertificaat die opgenomen is in een bewijs van bevoegdheid zijn in de Part-FCL regels opgenomen hoe deze verlengd kunnen worden. In de paragrafen hieronder wordt daar nader op ingegaan

3.1.1. Klasse- en typebevoegdverklaringen

De geldigheid van Klasse- en typebevoegdverklaringen is vastgesteld voor de duur van 1 jaar, met uitzondering van éénpiloot-gecertificeerde éénmotorige luchtvaartuigen (SP-SE) die voor 2 jaar geldig zijn. In het algemeen kunnen de voorwaarden voor verlenging in de volgende categorieën van eisen worden geplaatst.

1. Vliegtijd (ervaring) binnen geldigheid periode van de bevoegdverklaring.
2. Bekwaamheidsproef met een examiner (Profcheck)

De eisen die voor vliegtijd worden gesteld zijn verschillend voor een typebevoegdverklaring (bijv. B747-400) en de klassebevoegdverklaring SP-SE. Zo dient een houder van een typebevoegdverklaring binnen de geldigheidperiode (1 jaar) in ieder geval 10 routesectoren op de klasse of typebevoegdverklaring hebben gevlogen of 1 routesector met een examiner. Daarnaast is een bekwaamheidsproef verplicht.

Een houder van een SP-SE bevoegdverklaring (2 jaar geldig) mag evenwel kiezen een bekwaamheidsproef af te leggen of aan de voorwaarden voor vliegtijd te voldoen. In subdeel H van de Part-FCL staan de regels die gelden voor zowel de categorie (A) als (H) beschreven.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel H](#)

Recentheidseisen voor LAPL(A), LAPL(H) en BPL.

In tegenstelling tot de hiervoor beschreven klasse- en type bevoegdverklaringen is er op uw LAPL(A) en BPL bewijs van bevoegdheid geen vervaldatum vermeld. Dit houdt niet in dat u zonder meer gebruik kunt maken van uw bevoegdheid want er zijn zogeheten "Eisen inzake recentheid" geformuleerd. In FCL.140.A (voor LAPL(A)), FCL.140.H (voor LAPL(H)) en FCL.230.B (voor BPL) staan de eisen vermeld.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel B en C](#)

3.1.2. IR en EIR bevoegdverklaring

De geldigheid van de bevoegdverklaring IR en EIR is vastgesteld voor de duur van 1 jaar. Voor de verlenging is de volgende voorwaarde gesteld:

1. Bekwaamheidsproef met een examiner (Profcheck)
De verlenging van de IR kan gecombineerd worden met de verlenging van een klasse of type, indien dit niet geval is dan kan de IR-SE en de IR-ME "los" worden verlengd met een profcheck echter deze heeft dan wel een andere uitvoering gebaseerd op de [Part-FCL Aanhangsel 9](#)
2. Indien een "losse" verlenging plaatsvindt, dus niet gecombineerd met een klasse of type, dan moet om de verlenging gebruik worden gemaakt van een vleugelvliegtuig en de andere verlenging kan gebruik worden gemaakt van een FNPT II of FFS.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel G](#)

3.1.3. Instructeurscertificaten

De geldigheid van een instructeurscertificaat is vastgesteld voor de duur van 3 jaar. Om het certificaat te verlengen dient een houder van de bevoegdheid aan de volgende eisen te voldoen. (Dit zijn algemene eisen die per soort certificaat verschillen)

1. Binnen de geldigheidsperiode van het certificaat of binnen 12 maanden voor de verloopdatum (instructie) ervaring hebben aangetoond.
2. Deelnemen aan een herhalingsseminar of herhalingstraining volgen aan een ATO.
3. Beoordeling van Vakbekwaamheid afleggen ten overstaan van een daartoe gecertificeerde examinerator.

Zoals gemeld verschillen de eisen per soort certificaat. Waar bijvoorbeeld voor een certificaat voor FI aan twee van de drie eisen moet worden voldaan kan voor een TRI(A) certificaat volstaan met het voldoen één van de drie eisen. Echter voor een TRI(H) dient de houder weer aan twee van de drie eisen te voldoen. Hieronder wordt per certificaat het Subdeel en de sectie genoemd waarin de eisen voor verlenging zijn opgenomen.

- FI(A) en FI(H);	Subdeel J, Sectie 2
- TRI(A) en TRI(H);	Subdeel J, Sectie 4
- CRI(A) en CRI(H);	Subdeel J, Sectie 5
- IRI(A) en IRI(H);	Subdeel J, Sectie 6
- SFI(A) en SFI(H);	Subdeel J, Sectie 7
- MCCI(A) en MCCI(H);	Subdeel J, Sectie 8
- STI(A) en STI(H);	Subdeel J, Sectie 9
- MI;	Subdeel J, Sectie 10
- FTI(A) en FTI(H);	Subdeel J, Sectie 11
- RFI(A) en RFI(H);	Regeling BvB art. 33**
- FI(FB)	Regeling BvB art. 35**

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel J](#)

**Voor meer informatie kies [Regeling BvB 2001](#)

3.1.4. LPE

Zoals in paragraaf 1.3.5. is weergegeven, is de geldigheidsperiode van een LPE per niveau verschillend.

- Een LPE 4 is 4 jaar geldig
- Een LPE 5 is 6 jaar geldig
- Een LPE 6 is onbeperkt geldig

Voor een LPE 6 zijn begrijpelijk geen voorwaarden voor verlenging vastgesteld, voor de verlenging van de LPE 4 en LPE 5 heeft de Inspectie Leefomgeving en Transport regels gesteld. Een LPE kan verlengd worden als u vóór de vervaldatum een taaltest doet bij door de Inspectie Leefomgeving en Transport goedgekeurde taalbeoordelingsinstantie.

Voor meer informatie kies [Verlenging LPE](#)

Voor meer informatie kies [Overzicht taalbeoordelingsinstanties \(LAB\)](#)

3.2. Hernieuwde afgifte bevoegdverklaring en certificaat

Voor elke klasse- of typebevoegdverklaring of instructeurscertificaat die opgenomen is in een bewijs van bevoegdheid en die geen geldigheid meer hebben, zijn in de Part-FCL regels opgenomen hoe deze hernieuwd kunnen worden afgegeven. Van hernieuwde afgifte is sprake als een bevoegdverklaring/certificaat is verlopen zelfs als dat een zeer korte periode behelst (één dag) In de paragrafen hieronder wordt daar nader ingegaan op de eisen die er worden gesteld.

3.2.1. Klasse- en typebevoegdverklaringen

In feite zijn er voor alle soorten bevoegdverklaringen algemene eisen die worden gesteld om voor hernieuwde afgifte in aanmerking te komen:

1. Herhalingstraining volgen aan een ATO (of in voorkomende gevallen de DTO zie FCL.740(b)(i)) ten einde het bekwaamheidsniveau voor veilige vluchtuitvoering te waarborgen.
2. Herhalingstraining volgen met een instructeur indien de SEP of TMG niet langer dan 3 jaar is verlopen (Zie FCL.740(b)(ii))
3. Afleggen van een bekwaamheidsproef (prof check)

De mate waarin u training dient te volgen is ter beoordeling van de ATO/DTO. De ATO/DTO geeft altijd een certificaat als bewijs dat de training is gevolgd. In sommige gevallen kan een ATO/DTO beslissing op het certificaat weer te geven geen training aan te hebben geboden als dat naar oordeel van de ATO/DTO niet noodzakelijk is om het noodzakelijk bekwaamheidsniveau te bereiken. De wijze waarop een ATO/DTO hiermee moet omgaan is beschreven in AMC1 FCL.740(b)(1)

AMC1 FCL 740
renewal ratings.pdf

Voor meer informatie kies

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel H](#)

Recentheidseisen voor LAPL(A) en BPL.

In tegenstelling tot de hiervoor beschreven klasse- en type bevoegdverklaringen is er op uw LAPL(A) en LAPL(H) en BPL bewijs van bevoegdheid geen vervaldatum vermeld. Dit houdt niet in dat u zonder meer gebruik kunt maken van uw bevoegdheid want er zijn zogeheten “Eisen inzake recentheid” geformuleerd. In FCL.140.A (voor LAPL(A)), FCL.140.H (voor LAPLH)) en FCL.230.B (voor BPL) staan de eisen vermeld.

Indien u niet meer aan de recentheidseisen voldoet dient u aan de voorwaarden te voldoen zoals geformuleerd in de hiervoor genoemde bepalingen.

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel B en C](#)

3.2.2. IR en EIR bevoegdverklaring

Net als in de vorige paragraaf zijn er twee algemene eisen die worden gesteld om voor hernieuwde afgifte van een IR in aanmerking te komen:

1. Herhalingstraining volgen aan een ATO ten einde het bekwaamheidsniveau voor veilige vluchtuitvoering te waarborgen.
2. Afleggen van een bekwaamheidsproef (prof check)

Indien een IR langer dan 7 jaar is verlopen moet de houder slagen voor het theorie-examen IR alsmede slagen voor de vaardigheidstest IR

De mate waarin u training dient te volgen is ter beoordeling van de ATO. De ATO geeft altijd een certificaat als bewijs dat de training is gevolgd. In sommige gevallen kan een ATO beslissing op het certificaat weer te geven geen training aan te hebben geboden als dat naar oordeel van de ATO niet noodzakelijk is om het noodzakelijk bekwaamheidsniveau te bereiken. De wijze waarop een ATO hiermee kan omgaan is beschreven in AMC1 FCL.625(c)

AMC1 FCL625 IR
nieuw .pdf

Voor meer informatie kies

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel G](#)

3.2.3. Instructeurscertificaten

Voor de diverse soorten instructeurscertificaten zijn er eisen gesteld om voor hernieuwde afgifte in aanmerking te komen: Hieronder wordt per certificaat de paragraaf en de sectie genoemd waarin de eisen voor hernieuwde afgifte zijn opgenomen. In het algemeen kunnen de volgende eisen worden genoemd:

1. Herhalingstraining/opleiding volgen als instructeur aan een ATO
2. Slagen voor een Beoordeling van Vakbekwaamheid.

De eisen voor hernieuwde afgifte zijn zeer specifiek per instructeurscertificaat, in de hierna genoemde secties van Subdeel J van de Part-FCL alsmede voor RFI in de nationale regelgeving wordt exact beschreven aan welke voorwaarden moet worden voldaan.

- **FI(A) en FI(H);** Subdeel J, Sectie 2
- **TRI(A) en TRI(H);** Subdeel J, Sectie 4
- **CRI(A) en CRI(H);** Subdeel J, Sectie 5
- **IRI(A) en IRI(H);** Subdeel J, Sectie 6
- **SFI(A) en SFI(H);** Subdeel J, Sectie 7
- **MCCI(A) en MCCI(H);** Subdeel J, Sectie 8
- **STI(A) en STI(H);** Subdeel J, Sectie 9
- **MI;** Subdeel J, Sectie 10
- **FTI(A) en FTI(H);** Subdeel J, Sectie 11
- **RFI(A) en RFI(H);** Regeling BvB art. 34**
- **FI(FB)** Regeling BvB art. 36**

Voor meer informatie kies [Part-FCL Subdeel J](#)

**Voor meer informatie kies [Regeling BvB 2001](#)

3.2.4. LPE

Indien de LPE in uw bewijs van bevoegdheid is verlopen kunt u onder voorwaarden deze hernieuwd laten afgeven.

Voor een verlopen LPE 4 gelden andere voorwaarden dan voor een verlopen LPE 5 waar u ten alle tijden opnieuw een LPE-test moet ondergaan bij een LAB. De Inspectie Leefomgeving en Transport heeft de voorwaarden op haar website beschreven

Voor meer informatie kies [Hernieuwde afgifte LPE](#)

Voor meer informatie kies [Taalbeoordelingsinstanties](#)

4. Aanvraagproces

4.1. Aanvragen algemeen

In overeenstemming met de Europese regelgeving moet een lidstaat de vorm en de wijze waarop een aanvraag voor een bewijs van bevoegdheid wordt ingediend vaststellen. Aanvragen voor bewijzen van bevoegdheid worden aangevraagd door gebruik te maken van aanvraagformulieren voor de diverse producten die Kiwa Register B.V. afgeeft. Deze formulieren zijn te vinden op deze website.

Kies voor meer informatie: [Aanvraagformulieren piloten](#)

4.2. Behandeltermijn

Kiwa Register B.V. streeft er naar om binnen 15 werkdagen een aanvraag af te handelen. Dat wil zeggen, nadat de leges (tarieven) zijn ontvangen en alle (verplichte) documenten die bij de aanvraag voor de inhoudelijke beoordeling aanwezig horen te zijn, zijn ontvangen.

Kies voor meer informatie: [4.3](#)

4.2.1. Express Service

Indien u sneller dan in de vorige paragraaf is aangegeven over uw bewijs van bevoegdheid wenst te beschikken is daarvoor een mogelijkheid via de Express Service. Als u gebruik maakt van deze service dan kan afgifte van het gewenste product uiterlijk op de derde werkdag na de dag dat uw aanvraag correct en compleet is (inclusief betaling) worden gerealiseerd.

Kies voor meer informatie: [Express service luchtvaart](#)

4.3. Tarieven

Kiwa Register B.V. geeft waardedocumenten - persoonsdocumenten en vergunningen - uit voor de scheepvaart-, luchtvaart- en wegtransportsector. Aan het vervaardigen en uitgeven van waardedocumenten zijn uiteraard kosten verbonden. Kiwa Register B.V. krijgt regelmatig vragen over de hoogte en de totstandkoming van de tarieven.

Kies voor meer informatie: [Info over tarieven van Kiwa](#)

4.3.1. Wettelijke grondslag

De tarieven worden door de minister van Infrastructuur en Waterstaat bij ministeriële regeling vastgesteld. In deze regeling kunt u de tarieven per product terugvinden. Deze tarieven worden zonder BTW benoemd en zijn altijd actueel.

Kies voor meer informatie: [Regeling tarieven luchtvaart 2008'](#)

4.3.2. Tarievenoverzicht

Op de productpagina (geheel onderaan de pagina) van de website van Kiwa Register staan de tarieven vermeld.

Kies voor meer informatie: [Tarieven](#)

Indien u gebruik maakt van de Express Service wordt u naast het tarief voor het product, per aangevraagde dienst Express Service, 25% van de leges voor het aangevraagde product met een minimum van €101,64 (inclusief 21% BTW en verzending per reguliere post) in rekening gebracht.

4.4. Verzendwijze

U kunt er voor kiezen uw bewijs van bevoegd per post naar uw huisadres te laten versturen. Afhalen op het kantoor van Kiwa Register B.V. is eveneens mogelijk echter daar dient u een afspraak voor de te maken.

Kies voor meer informatie: [Contactformulier](#)

5. Vereiste documenten

Ten einde een juiste beoordeling van uw aanvraag te kunnen uitvoeren zal Kiwa Register B.V. u vragen een aantal documenten met uw aanvraag mee te sturen. Onder het item, "Verplichte bijlagen" is op diverse aanvraagformulieren aangegeven welke documenten voor de beoordeling van uw aanvraag van het bewijs moeten worden toegevoegd.

5.1. Paspoort

Ten einde vast te stellen of aan de juiste persoon een bewijs van bevoegdheid wordt afgegeven of ter controle van reeds in bezit van Kiwa Register B.V. gegevens dient u een kopie van een geldig paspoort te overleggen. Dit is slechts het geval bij de eerste aanvraag van het bewijs van bevoegdheid.

5.2. Medische verklaring

Voor iedere afgifte van een brevetdocument is een kopie van een geldige medische verklaring vereist. Welke klasse u geldig moet hebben is afhankelijk van het brevet waarvan u houder bent. Zie hiervoor het onderstaande overzicht:

Klasse	Brevet
Klasse 1	ATPL, CPL, MPL
Klasse 2	PPL, RPL, CPL-FB
LAPL	LAPL

Voor de afgifte van een Nederlands brevet kunt u een buitenlandse medische verklaring overleggen. Deze dient conform de Europese wet- en regelgeving te worden afgegeven door een EASA-lidstaat.⁹ Medische verklaring uit niet EU-landen worden niet geaccepteerd.

Kiwa Register is voor de toetsing op de medische geschiktheid verplicht bij de Inspectie Leefomgeving en Transport te verifiëren of u feitelijk medisch geschikt bent, ondanks dat u een kopie overlegt van een geldig medisch certificaat.

5.3. Theorie examen (buitenland)

In paragraaf 2.3.2 is beschreven dat een theorie-examen in zijn geheel dient te worden afgelegd onder verantwoordelijkheid van één lidstaat. Om zeker stellen dat u bent geslaagd dient u een kopie van een verklaring van de betreffende autoriteit te overleggen waarop dat wordt bevestigd met daarop vermeld de vakken, resultaten en de datum waarop u feitelijk bent geslaagd.

5.4. ATO of DTO certificaat

Iedere opleiding die u als kandidaat voor een bewijs van bevoegdheid, bevoegdverklaring of (instructeurs)certificaat volgt, dient te worden aangeboden door een daartoe, onder EU-regelgeving gecertificeerde ATO (Approved Trainings Organisatie) of DTO (Declared Training Organisation). In geval dat u in Nederland een opleiding bij een ATO/DTO volgt die door de Inspectie Leefomgeving en Transport is gecertificeerd is het niet noodzakelijk een certificaat bij te voegen. Kiwa Register B.V. checkt op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport welke certificaten de opleiding

---

⁹ Part-MED

heeft. Voor een opleiding die u in een andere EU-lidstaat volgt dienen wel deze gegevens te worden geleverd. Een ATO/DTO certificaat bestaat uit een voorblad met onder meer het ATO/DTO-nummer en daarnaast bijlagen met daarop vermeld voor welke soort instructie de ATO feitelijk gecertificeerd is. Hebt u bijvoorbeeld een opleiding voor een klasse bevoegdverklaring TMG (Touring Motor Glider) in Frankrijk gevolgd dan zult u het ATO/DTO-certificaat moeten aanleveren, uitgegeven door de DGAC, waarop vermeld staat dat de betreffende ATO/DTO gecertificeerd is voor het aanbieden van de TMG opleiding.

5.5. Course Completion certificate

Een course completion certificate wordt aan u verstrekt als u een opleiding voor een brevet LAPL, PPL, MPL of CPL hebt afgerond, maar ook in geval van aanvullende bevoegdheden zoals instructiecertificaten en klasse- en typebevoegdverklaringen. Zie hier voor ook paragraaf [5.10](#)

Op de website bij het onderdeel FAQ is een richtlijnen voor de opmaak van een 'course completion certificate' geplaatst. Daar er voor de opmaak van een dergelijke verklaring vanuit de EU-regelgeving geen format is vastgesteld, heeft Kiwa Register B.V. daar een eigen invulling aan gegeven op grond waarvan een correcte beoordeling van de gegevens van de aanvraag kan plaatsvinden. Voor meer informatie kies [Course Completion](#)

5.6. Vaardigheidstest/ Proeve van bekwaamheid/ Beoordeling van vakbekwaamheid (Skill test/Proficiency check/Assessment of Competence)

Als afsluiting van een opleiding voor een bewijs van bevoegdheid of bevoegdverklaring worden uw vaardigheden getest tijdens de vaardigheidstest (Skill test). Houders van een bewijs van bevoegdheid die een bevoegdverklaring wensen te verlengen dan wel (als deze is verlopen) hernieuwd laten afgeven, leggen daartoe een Proeve van bekwaamheid (Proficiency check) af. Een Beoordeling van Vakbekwaamheid (Assessment of Competence) is de praktijktest voor kandidaten voor een Instructeursbevoegdheid, ook hier kan een dergelijke test worden geëist voor de verlenging en hernieuwde afgifte van de instructiebevoegdheden. De examiner die u de test afneemt zal dit doen aan de hand van een Flight test schedule zoals door de Inspectie Leefomgeving en Transport vastgesteld en gepubliceerd op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport. Voor meer informatie kies [Flight test schedules](#)

5.7. Examiner certificaat/ Brevet van de examiner/instructeur

Als u een vaardigheidstest zoals beschreven in paragraaf 5.6 hebt afgelegd, dient deze altijd uitgevoerd en te zijn beoordeeld door een daartoe gecertificeerde examiner. Een in een ander EU-land gecertificeerde examiner dient net als een in Nederland gecertificeerde examiner aan diverse voorwaarden voldoen. Op de website van de Inspectie Leefomgeving en Transport is een lijst met gecertificeerde examinatoren gepubliceerd, waar Kiwa Register voor de beoordeling van een aanvraag gebruik van maakt. Echter van de niet in Nederland gecertificeerde, maar in een ander EU-land gecertificeerde examinatoren beschikt Kiwa niet over de gegevens. In dat geval vraagt Kiwa de volgende documenten op.

- Kopie bewijs van bevoegdheid van de examiner
- Kopie van het examinercertificaat

De eerder genoemde lijst met in Nederland gecertificeerde examinatoren vindt u hieronder. Voor meer informatie kies: [NL gecertificeerde examinatoren](#)

5.8. RT-certificaat

Een RT-certificaat wordt aan u uitgegeven door een in Nederland geregistreerde opleidingsorganisatie waar u de RT-opleiding hebt gevolgd. U kunt een RT opleiding voor VFR en/of IFR volgen wat vanzelfsprekend op het RT-certificaat wordt vermeld.

5.9. LPE-certificaat

Een LPE-certificaat wordt aan u uitgegeven door een in de EU-erkende taalbeoordelingsinstantie waar u de taalbeoordeling heeft ondergaan. Het resultaat wordt vanzelfsprekend op het certificaat vermeld. Zoals in u in paragraaf 3.1.4 hebt kunnen lezen kunt u een resultaat behalen welke u beperkte of onbeperkte geldigheid geeft.

5.10. Base check certificaat en ZFTT course completion

Een basecheck certificaat wordt aan u verstrekt als bewijs dat u tijdens MPA Type-opleiding de starts en landingen op het vliegtuig heeft uitgevoerd. Door ATO's wordt dit soms op een apart van de course completion certificate van de MPA Type-opleiding verstrekt maar kan ook daarmee worden gecombineerd.

Voor meer informatie kies [Course Completion](#)

T.b.v. de afronding van een MPA opleiding ZFTT ontvangt een u course completion certificate waarmee u de betreffende type bevoegdheid kunt aanvragen

De kandidaat dient binnen 21 dagen na het behalen van de skill test aan bepaalde trainingsvereisten te voldoen.

In voorkomende gevallen worden er door AOC-houders certificaten afgegeven als bewijs van de op de simulator afgeronde 6 starts en landingen.

ZFTT (zie ook [1.3.3.3](#))

5.11. Brevet vanuit het derde land

Indien u een beroep doet op de EU-regeling waarbij u op grond van een in een derde land (Third Country) uitgegeven bewijs van bevoegdheid in aanmerking wil komen voor een EU-bewijs van bevoegdheid zal altijd een kopie van het bewijs overlegd moeten worden. Daarnaast zal er door Kiwa een verificatie worden gevraagd in het betreffende derde land ten einde de authenticiteit en geldigheid van het document vast te stellen.

5.12. Kopieën van het logboek/origineel logboek

Kiwa kan ten alle tijden voor verificatie doeleinden en beoordeling van aanvragen van kandidaten een origineel logboek dan wel kopieën van relevante delen van uw logboek opvragen. De kopieën (zowel linker als rechter pagina) dienen duidelijk herleidbaar te zijn naar de houder of kandidaat voor het bewijs van bevoegdheid en tevens dient ook duidelijk te zijn in het logboek, wanneer de relevante ervaring is opgedaan (dag, maand, jaar)

Voor de afgifte van alle bewijzen van bevoegdheid en bevoegdverklaringen moet de kandidaat de ervaring in overeenstemming met de Part-FCL aantonen door bij de aanvraag kopieën van relevante delen van het logboek overleggen.

Bewijs van bevoegdheid/bevoegdverklaring	Ervaringseis Part-FCL/Nationaal
LAPL(A) en LAPL	FCL.110.A en FCL.110.H
PPL(A) en PPL(H) en BPL	FCL. 210.A, FCL.210.H, FCL.205.B / FCL.210.B
CPL(A) en CPL(H)	Aanhangsel 3 afhankelijk soort opleiding
MPL	Aanhangsel 5
ATPL(A) en ATPL(H)	FCL.510.A en FCL.510.H
IR(A) en IR(H)	Aanhangsel 6 afhankelijk soort opleiding
Extra bevoegdheden (o.a. Night, Aerobatic)	Subdeel I
CPL(FB)	Regeling bewijzen van bevoegdheid art. 9
RPL-MLA	Regeling bewijzen van bevoegdheid art. 11

6. Begrippen/afkortingenlijst

Afkorting	
(A)	Airplane
AMC	Acceptable Means of Compliance
(H)	Helicopter
AOC	Assessment of competence
AOC	Aircraft Operator Certificate
ATO	Approved Training Organisation
ATPL	Airline Transport Pilot License
B	Balloon
BPL	Balloon Pilot License
BvV	Beoordeling van Vakbekwaamheid
CAA	Civil Aviation Authority
Categorie	(Aeroplanes) (Helicopters) (Sailplanes) (Balloon)
COPI	Co-pilot
CPL	Commercial Pilot License
CRCP	Cruise Relief Co Pilot
CRI	Class Rating Instructor
DTO	Declared Training Organisation
EASA	European Aviation Safety Agency
EIR	Enroute Instrument Rating
FB	Free Balloon
FFS	Full Flight Simulator
FI	Flight Instructor
FIE	Flight Instruction Examiner
FNPT II	Flight Navigation Procedure Trainer
FTI	Flight Test Instructor
H	Helicopter
HPA	High Performance Aeroplane
ICAO	International Civil Aviation Organisation
IFR	Instrument Flight Rules
ILT	Inspectie Leefomgeving en Transport
IR	Instrument Rating
IRE	Instrument Rating Examiner
IRI	Instrument Rating Instructor
LAB	Language Assessment Body
LAPL	Light Aircraft Pilot License
LPE	Language Proficiency Endorsement
MCC	Multi Crew Coordination
MCCI	Multi Crew Coordination Instructor
ME	Multi Engine
MED	Medical
MEP	Multi Engine Piston
MLA	Micro Light Aeroplane
MP	Multi Pilot
MPA	Multi Pilot Aeroplane
MPL	Multi Pilot License
MI	Mountain Instructor
MR	Mountain Rating
NQ	Night Qualification
Part-FCL	Part - Flight Crew Licence
Part-MED	Part - Medisch
PIC	Pilot In Command
PPL	Private Pilot License Airplane/Helicopter
RFI	Recreational Flight Instructor

RFIE	Recreational Flight Instructor Examiner
RPL	Recreate Pilot License
RT	Radio Telephony
S	Sailplane
SE	Single Engine
SEP	Single Engine Piston
SFI	Synthetic Flight Instructor
SP	Single Pilot
SPL	Sailplane Pilot Licence
STD	Synthetic Training Device
STI	Synthetic Training Instructor
TMG	Touring Motor Glider
TRI	Type rating Instructor
TRIE	Type rating Instructor Examiner
VFR	Visual Flight Rules